

Midten

✓ Vannkanoner fra hele Kina skal transporteres til Beijing før OL for å skyte ned regnskyer som er på vei mot hovedstaden. Kanonene skyter opp partikler som tømmer skyene for regn på et annet sted enn regnet naturlig ville falt ned. Teknikken brukes vanligvis av bønder i tørkeområder og er sterkt omdiskutert.

Ting er på gang

SER PROBLEMENE: Kinesiske myndigheter har også utenom OL, en relativt aktiv miljøpolitikk i en del større, rikere byer, sier Cicero-forsker Kristin Aunan. – Nye lover, regler og utslippskrav er på plass på papiret. Problemet er at ikke alt håndheves og at sanksjonene for å bryte loven, ikke er på plass.

Epost: midten@aftenbladet.no

Kinas dugnad for renere

Selv når halvparten av bilparken i Beijing står, er luftkvaliteten for dårlig. Myndighetene forbereder en kriseplan med mer drastiske tiltak under OL.

Turid Furdal
Ellen Kongsnes tekst
Finn E. Våga foto

OL I KINA: Fra 20. juli har biler med skilt som slutter på partall fått kjøre en dag og de med oddetall den neste. Tiltaket inngår i en gigantplan for å grønne Kinas image foran sommer-OL.

Luftkvaliteten nådde likevel ikke opp til den nasjonale standarden på fire av de sju første dagene etter at trafikkrestriksjonene ble innført, skriver The Guardian.

«GREYJING»: Vanligvis ligger et tungt teppe av skitten luft lavt over byen. For 17 millioner mennesker i Kinas hovedstad er det langt mellom solskinnsdagene.

Bare nordavinden kan få blåfargen fram på himmelen i Beijing. Og det skjer i beste fall en gang i uka. Ofte om vinteren, sjeldnere om sommeren.

BLÅSER INN FRA SØR: – Alle andre vindretninger enn nordavinden transporterer med seg forurenset luft fra industriområdene i Sør-Kina, til slettene ved Beijing, sier forsker Helge Drange.

Han er professor ved Nansen-senteret ved Universitetet i Bergen som samarbeider med universitetet i Beijing. De bidrar blant annet med luftmålinger til kinesiske myndigheter.

DROPPER JOGGESKO: Det er lenge siden Helge Drange sluttet å ta joggeskoene med seg til Beijing, selv om han elsker å jogge. Det frister rett og slett ikke å fylle lungene med kullpartikler.

Innen OL-ilden tenes i Beijing om vel ei uke, må luftkvaliteten bli dramatisk bedre. Både for idrettsutøvernes del og for Kinas anseelses del.

GRØNNMALER IMAGE: Noen tiltak ble innført for en tid tilbake, mens andre har ventet for å begrense de økonomiske konsekvensene.

Mandag skrev China Daily at myndighetene har varslet en ny grønn kriseplan for OL, som kan medføre at flere biler blir parkert og enda flere fabrikker i Beijing og naboområdene blir stengt.

Den nasjonale dugnaden er det mannen i gata som betaler, når arbeidsplassene stenger mens lekene pågår:

- 80.000 drosjer skulle skiftes ut med mer miljøvennlige kjøretøyer. Delvis reversert på grunn av mangel på naturgass.
- Totakter-tractorer får ikke lenger lov til å kjøre inn i Beijing.
- Det er lagt ned forbud mot bruk av kull til matlaging.
- Et nytt undergrunnssystem med to sløyfer åpner og avlaster dagens ene linje.
- All byggeaktivitet skulle avsluttes innen årsskiftet, men pågår ennå.
- 1,5 millioner biler i Beijing får kjøreforbud i tre uker.
- Tungtransport får kjøreforbud i hovedstaden.
- All industri i Sør-Kina stenger ned – unntatt kullkraftverkene som forsyner Kina med strøm.

STENGER INDUSTRIEN: – Kina skal stenge ned nær sagt all industri i et område på størrelse med Europa i to uker. Dette er meget omfattende tiltak, sier Drange.

Forsker Kristin Aunan ved Cicero senter for klimaforskning er spent på om luftkvaliteten vil bli akseptabel under OL.

– Da jeg var i Beijing i april, var partikkelnivået i luften skyhøyt. Skal forurensingen gå ned under OL, må myndighetene være heldige både med effekten av tiltak og vær og vind. Når vinden står fra sør kan opp mot 70 prosent av den lokale forurensingen i Beijing skyldes langtransport av partikler, sier Kristin Aunan.

MYE ER GJORT: Drange har også fulgt kinesernes OL-forberedelser. Energinøytrale svømmehaller, innendørs turnhaller og gassbusser mellom hotell og arena er planlagt på plass.

Drange tror det meste av miljøeffekten slukner med OL-ilden. Da vil økonomisk vekst igjen toppe agendaen. Men forhåpentligvis tar kineserne med seg kompetansen de har opparbeidet gjennom den nasjonale dugnaden OL har vært.

– Slik kan OL kanskje bli et vendepunkt, sier Helge Drange.

MILJØPROBLEM: Å parkere 1,5 millioner biler i Beijing løser ikke luftforurensingsproblemet i Beijing foran OL alene.

VERRE: En sviplende satsing på kull har ført til økt forurensing fra kraftverk og gruver. Her fra landsbyen Deng Feng.

RUSH: Selv om stadig flere kinesere gatene i Shanghai.

1000 nye biler kommer hver dag på gatene i Beijing. Kina har 9 privateide biler per 1000 innbyggere, mot 478 i EU. (Kilde: National Geographic)

Isbreene på vei ut

ISEN SMELTER: Høytliggende isbreer vest i Kina har smeltet med opptil 18 prosent de siste fem årene på grunn av global oppvarming, meldte statlige kinesiske medier før jul. Med gjeldende klimautsikter, mener forskere at to tredjedeler av Kinas isbreer trolig vil forsvinne innen 2050 og at nesten alle vil være borte i 2100.

ØKER STADIG: Siden 1990 har de globale CO₂-utslippene økt med 35 prosent, til tross for globale tiltak gjennom Kyoto-protokollen og andre frivillige avtaler.

CO₂-utslippene øker stort

UTSLIPP: Fra 1992 til 2002 har Kinas CO₂-utslipp økt med 59 prosent, fra 2163 millioner tonn (Mt) CO₂ til 3440 Mt CO₂. Økonomisk vekst driver utslippsveksten, men en effektivitetsforbedring oppveier noe av økningen. Til sammenligning var norske utslipp på 55 mill. tonn i 2007.

Luft til OL

I tillegg må kineserne stenge industrien i et område som tilsvarer hele Europa.

får råd til bil, dominerer syklene fremdeles

KLOAKK: Over 10 prosent av elva Huang He, Den gule flod, skal være kloakk. Elva blir brunere og brunere.

5 grunner til at vi bør bry oss

1. NORGE BIDRAR TIL UTSLIPP:

Norsk import av elektronikk, maskiner, klær, leker og andre produkter bidrar til hurtig økende industriproduksjon, energibruk og klimautslipp i Kina. En gjennomsnittlig norsk husholdning er ansvarlig for nesten like mye CO₂-utslipp i Kina som den gjennomsnittlige kineser.

2. KINA ER KLIMAVERSTING:

Kina har inntatt den tvilsomme førsteplassen blant verdens klimaverstinger, etter at de i fjor passerte USA i den totale mengden utslipp fra fossilt brensel. Utslippene per innbygger er likevel langt lavere i Kina enn i Vesten.

3. UTSLIPPENE ØKER OG ØKER:

Kinas kullfyrte økonomiske vekst har de siste årene ligget

på vel 10 prosent i året. Kina har store kullreserver, og kull ligger an til å bli den dominerende energikilden også i ti-årene som kommer.

4. UTEN KINA, INGEN LØSNING:

Kina må med om verden skal klare å avgrense den globale oppvarmingen til rundt 2 grader, slik FNs klimapanel mener er mulig hvis de globale CO₂-utslippene reduseres kraftig framover.

5. EN VERDEN:

Amerikanske forskere har funnet ut at en fjerdedel av sulfat-, sot- og metallpartiklene i luften over Los Angeles på visse dager stammer fra Kina.

(Kilde: Bl.a. WWF/NTNUs rapport: Norwegian Consumption, Chinese Pollution)

5 grunner for Kina til å redusere utslippene

1. MANGLER DRIKKEVANN:

Den globale oppvarmingen gjør at isbreene i Himalaya og Vest-Kina, som forsyner Kinas store elver med vann, er i ferd med å smelte ned. Samtidig forårsaker klimaendringene ørkenspredning som truer jordbruket.

2. GIFTIG VANN:

Vannet som er igjen i elvene blir sterkt forurenset av den utemmede industrielle veksten, avrenning fra jordbruket og urensset kloakk. Situasjonen er verst i Nord-Kina, der vannkvaliteten ved 60-80 prosent av målestasjonene ikke er egnet som drikkevannskilde. Høye forekomster av kreft og vannbårne sykdommer langs elvene.

3. FORURENSET LUFT:

16 av verdens 20 mest luftforurensede byer ligger i Kina. 300.000 kinesere dør hvert år for tidlig

på grunn av utendørs luftforurensning fra industri og transport.

4. DÅRLIG INNEMILJØ:

Hvert år dør dessuten rundt 400.000 kinesere for tidlig på grunn av innendørs luftforurensning. Manglende økonomisk utvikling gjør at kinesere på landsbygda fyrer med kull, jordbruksavfall og ved i dårlige ildsteder eller ovner.

5. HEMMER VEKSTEN:

Verdensbanken anslår miljøskadene til hvert år å koste Kina 3 til 6 prosent av BNP. Mye tyder på at myndighetene også ser nytten av å redusere miljøbelastningene, mener Kristin Aunan. Dette gjelder både for egne innbyggere, og i forhold til sin internasjonale anseelse.

(Kilder: Verdens helseorganisasjon (WHO), Verdensbanken, Ciceroforsker Kristin Aunan.)